

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗРОБКИ СТАНДАРТІВ ISO НА СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ

Коваленко С. С., Ромелашвілі О. С., Петровський М. О.
Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Міжнародні стандарти ISO традиційно визначаються за їхні технічні й виробничі вигоди. На сьогодні визначається їхня ключова роль у стимулюванні економічного і соціального розвитку та охорони навколишнього середовища. Крім того, ISO взяла на себе зобов'язання щодо надання допомоги в досягненні цілей сталого розвитку ООН. Економічні, екологічні та громадські аспекти будуть безпосередньо розглядатися в ISO.

У сфері «Сталий розвиток і навколишнє середовище» нещодавно було опубліковано новий стандарт ISO серії 14000 та три стандарти цієї ж серії знаходяться на стадії розробки.

У травні 2019 року ТК № 207 було опубліковано новий стандарт ISO 14005:2019. Системи управління навколишнім середовищем - Настанови щодо гнучких підходів до поетапної реалізації. Цей документ дає рекомендації щодо поетапного підходу щодо створення, впровадження, підтримання та вдосконалення системи управління навколишнім середовищем, яку організації, включаючи малі та середні підприємства, можуть прийняти для підвищення їх екологічних показників.

Поетапний підхід забезпечує гнучкість, що дозволяє організаціям розвивати свою СЕМ у власному темпі, протягом декількох етапів, відповідно до власних обставин. Кожна фаза складається з шести послідовних етапів. Зрілість системи в кінці кожної фази можна охарактеризувати, використовуючи п'ятирівневу матрицю зрілості. Цей документ застосовний до будь-якої організації незалежно від їх поточних екологічних показників, характеру проведених заходів або місць, у яких вони відбуваються. Поетапний підхід дозволяє організації розробити систему, яка в кінцевому підсумку відповідає вимогам ISO 14001. Настанови не охоплюють тих елементів конкретних систем, які виходять за межі ISO 14001, і не призначені для тлумачення вимог ISO 14001.

Стандарти, наведені нижче знаходяться на стадії розробки.

ISO 14002-1. Системи екологічного менеджменту - Керівництво щодо застосування структури ISO 14001: 2015 до екологічних аспектів, екологічних тем та екологічних умов, що впливають на організацію - Частина 1: Загальне.

ISO 14002-2. Системи управління навколишнім середовищем - Рекомендації щодо використання ISO 14001 для вирішення екологічних аспектів та умов в екологічній тематичній області - Частина 2: Вода.

14009. Система управління навколишнім середовищем: Вказівки щодо внесення перероблених продуктів та компонентів для поліпшення матеріального обігу.

У 2019 році почалась розробка двох стандартів серії 50000.

ISO 50005. Системи енергоменеджменту - Модульна реалізація системи енергоменеджменту ISO 50001, включаючи використання методів оцінки енергоефективності.

ISO 50009. Керівництво для організацій, що впроваджують загальну (ISO50001) СЕМ.

В галузі «Безпека та ризик» ISO розробляє 2 стандарти з систем менеджменту охорони праці. ISO 45002. Управління охороною праці та безпекою праці - Загальні рекомендації щодо впровадження ISO 45001:2018. ISO 45003. Управління охороною праці та безпекою праці - Психологічне здоров'я та безпека на робочому місці – Настанови, та три стандарти на Системи менеджменту безперервністю бізнесу:

ISO 22328-1. Безпека та стійкість - Управління надзвичайними ситуаціями - Частина 1: Загальні вказівки щодо впровадження системи раннього попередження про катастрофи на рівні спільноти.

ISO 22329. Безпека та стійкість - Управління надзвичайними ситуаціями - Керівні принципи використання соціальних мереж у надзвичайних ситуаціях.

ISO 22332. Безпека та стійкість - Системи управління безперервністю бізнесу - Керівництво щодо розробки процедур безперервності бізнесу.

В сфері «Продовольство та сільське господарство» розробляється два нових стандарту серії 22000 Системи управління безпекою харчових продуктів:

ISO 22003-2. Системи управління безпекою харчових продуктів - Вимоги до органів, що надають аудит та сертифікацію систем управління безпечністю харчових продуктів - Частина 2: Вимоги до органів, що проводять аудит елементів системи управління безпечністю харчових продуктів у поєднанні із сертифікацією безпечних харчових продуктів.

ISO 22003-1. Системи управління безпекою харчових продуктів - Вимоги до органів, що проводять аудит та сертифікацію систем управління безпечністю харчових продуктів - Частина 1: Вимоги до органів, що проводять аудит та сертифікацію систем управління безпекою харчових продуктів.

Також сьогодні на різних стадіях розробки існують на інші різні системи менеджменту:

ISO 37002. Системи оповіщення про порушення. Керівні настанови; ISO 37301. Системи менеджменту відповідності. Вимоги та настанови щодо застосування; 18091 Моніторинг стану машинних систем - Управління моніторингом стану машинних систем; 35001 Лабораторна система управління біологічними ризиками – Вимоги; 37002 Системи оповіщення про порушення. Керівні настанови; 37301 Системи менеджменту відповідності - вимоги з настановами щодо застосування; 44002 Спільне управління діловими відносинами - Наставови щодо впровадження ISO 44001.

Перспективним напрямом у стандартизації систем менеджменту є розробка стандартів в області менеджменту активів. Це систематичні і скоординовані дії і методи, за допомогою яких організація оптимальним і стійким чином управляє своїми активами і системами активів, а також пов'язаними з ними параметрами, ризиками і витратами по всьому їх життєвого циклу заради досягнення організаційного стратегічного плану. Під активами в даному випадку розуміються машини, обладнання, майно, будівлі, споруди, транспортні кошти - все, що має явну цінність для організації. Таким чином, стандарт фокусує увагу тільки на фізичних активах, інші ж види активів (людські, фінансові, інформаційні, нематеріальні) будуть розглядатися в ньому остільки, оскільки вони зачіпають оптимальний менеджмент фізичних активів.

Крім ризиків, пов'язаних з якістю (ISO 9001), захистом навколишнього середовища (ISO 14001), охороною праці (ISO 45001), інформаційною безпекою (ISO / IEC 27001), підприємства повинні враховувати і ризики в інших аспектах діяльності. Так, за останні роки стандарти на системи менеджменту з'явилися в області боротьби з хабарництвом (ISO 37001), сталого розвитку (ISO 37101), управління взаємовідносинами з клієнтами (ISO 44001) та управління об'єктами нерухомості (ISO 41001).

Наразі менеджери стикаються з новими завданнями для збереження конкурентних переваг, розвитку технологій і підвищення рівня корпоративної соціальної відповідальності.

Перебуваючи сучасною професійною дисципліною в бізнесі та секторі нерухомості, експлуатація приміщень вимагає від організації більш чіткого виконання своїх зобов'язань і оперативної ефективності. Метою професійного управління об'єктами, такими як міжгалузева підприємницька діяльність, є координація попиту і пропозиції об'єктів і послуг в громадських і приватних організаціях. До управління об'єктами відноситься широкий спектр дій, таких як діяльність служб з експлуатації будівель, вирішення екологічних проблем, менеджмент робочого простору, організація закупівельної діяльності, фінансовий менеджмент і т.д.

У той час як управління об'єктами в даний момент є однією з найбільш швидко зростаючих професійних і виробничих дисциплін по всьому світу, воно страждає від загального

браку знань і інформованості, через що необізнані споживачі будуть приносити більший прибуток ринків, що розвиваються. Робота над першими двома міжнародними стандартами, була закінчена. Публікація стандартів відбулась у 2018 році: ISO 41011 Експлуатація та обслуговування об'єктів нерухомості - Термінологія та ISO 41012 Експлуатація та обслуговування об'єктів нерухомості - Настанови щодо стратегічної ресурсної бази та розробки угод. Ці документи повинні виправити ситуацію.

Нова система стандартів менеджменту ISO 41001 Експлуатація та обслуговування об'єктів нерухомості - Системи менеджменту - Вимоги та настанови з використання, в даний час знаходиться в розробці і буде надалі сприяти підвищенню рівня інформованості та підтримці розробки, впровадження та техобслуговування ефективного режиму з експлуатації та обслуговування об'єктів нерухомості у всіх промислових і торгових секторах по всьому світу.

Також набирають популярність стандарти ISO серії 56000 в області менеджменту інновацій. Інновації не є новими технологіями або винаходами, що змінюють життя. Вони можуть припускати вдосконалення методів виробництва або модифікації продукту, які з часом призведуть до значних довгострокових поліпшень. Але використання таких ідей і їх розвиток вимагають розумних стратегій, які працюють найкращим чином. Нові міжнародні стандарти серії ISO 56000 містять інформацію, яка дозволить отримувати максимальну віддачу від своїх інноваційних проєктів. ISO 56003, Інноваційний менеджмент. Інструменти і методи інноваційного партнерства. Настанова містить структурований підхід для організацій, які бажають вступити в інноваційне партнерство з іншими організаціями. Документ допомагає не тільки приймати рішення про необхідність співпраці з іншими організаціями щодо інноваційного проєкту, але і, як правило, вибирати партнерів і досягати консенсусу. Стандарт також містить рекомендації про те, як розподіляти ролі та обов'язки, і впроваджувати ефективні процедури управління. Технічний звіт ISO / TR 56004, Оцінка інноваційного менеджменту. Настанови допоможе організаціям ефективно здійснювати свої процеси управління інноваціями, постійно вдосконалювати їх і покращувати свої показники. Окрім того, в стандарті ISO 56002 Інноваційний менеджмент. Система інноваційного менеджменту. Настанови, містяться напрямки розвитку, впровадження, обслуговування і постійного вдосконалення діючих систем управління інноваціями.

Окремо важливо звернути увагу на стандарт у галузі систем менеджменту знань (ISO 30401:2018), який особливо актуальний для організацій, які застосовують вимоги ISO 9001. Цей документ встановлює вимоги та дає рекомендації щодо створення, впровадження, підтримання, перегляду та вдосконалення ефективної системи управління знаннями в організаціях. Усі вимоги цього документа застосовуються до будь-якої організації, незалежно від її типу чи розміру, або продуктів та послуг, які вона надає.

З метою допомогти провайдерам освітніх послуг вирішити цю задачу ISO розробила стандарт ISO 21001:2018 «Educational organizations - Management systems for educational organizations - Requirements with guidance for use». ISO 21001:2018 - це стандарт, який визначає вимоги до систем менеджменту для освітніх організацій, який частково схожий зі стандартом ISO 9001:2015, широко застосовуваним організаціями будь-якого виду діяльності для розробки і впровадження систем менеджменту якості. ISO 21001:2018 пропонує навчальним закладам і компаніям, що надають послуги освіти, єдиний інструмент для управління процесами організації з метою поліпшення якості послуг і виправдання очікувань тих, хто їх отримує.

Стандарт націлений на те, щоб допомогти освітнім установам ефективно узгоджувати свою діяльність зі своїми місією і баченням, в результаті чого пропонувати більш персоналізовані послуги навчання, які будуть корисні учням, а також (завдяки покращенням процесів і термінів) викладачам, батькам і іншим зацікавленим сторонам, які, безсумнівно, відчують на собі результати більш узгодженого підходу.